

تحکیم مبانی اعتقادی و ایمانی دانش‌آموزان

سخنرانی حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر محمدیان
معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

خداوند متعال را شاکرم که توفیق حضور در جمع همکاران را دارم. با عرض خیرمقدم به حاضران محترم و با تبریک ایام شعبانیه و تبریک هفته‌ی دولت، یاد شهیدان آموزش و پرورش مخصوصاً شهید رجایی و شهید باهنر را گرامی می‌داریم.

عرض ارادت می‌کنم خدمت همکاران محترم خودم؛ اعضای هیأت علمی؛ دوستان و بزرگوارانی که با ارائه‌ی مقاله و ایراد سخنرانی در این جلسه ما را یاری کرده و خواهند کرد. از توجه خاص وزیر محترم، معاونان محترم ایشان و

مدیران ارشد و همه‌ی عزیزانی که بذل محبت کرده و در این جلسه حضور به هم رسانده‌اند، قدردانی می‌کنم.

بحثی که به آن می‌پردازم، شاید تکراری باشد اما از جمله مباحثی است که تکرار آن نیز سودمند است. دوستان مستحضرنند که امروز یکی از بحث‌های مهم، تحول در آموزش و پرورش است. انتظار بازده بهتر و بیش‌تر از این دستگاه به حق است، هر چند که آموزش و پرورش موجود ما عملکردهای موفقی هم دارد. اکنون، آموزش و پرورش در حوزه‌ی امنیت ملی، وحدت ملی،

اقتدار ملی و سواد ملی ایفای نقش می‌کند و اگر روزی، نباشد فاجعه‌ای عظیم رخ خواهد داد. اما براساس مبانی مکتبی و اعتقادی خودمان راضی به وضع موجود نیستیم و باید امروزمان را بهتر از دیروز رقم بزنیم که یکی از معانی انتظار فرج همین است؛ زیرا در نگاه آرمانی، انتظار جست‌وجوی یک افق روشن‌تر از امروز است و این باور را می‌توان به جریان تعلیم و تربیت تسری دهیم. تحول بنیادین بار و بکرداصلاحی (که گاهی اوقات مطرح می‌شود) تفاوت اساسی دارد. ما می‌خواهیم در مبانی و به تعبیر آقای رشاد در فرا

انگاره‌ها و پیش‌انگاره‌ها تغییر ببینیم و آن‌ها را از زاویه‌ای دیگر بنگریم. آموزش و پرورش فعلی ما مبتنی بر یک فلسفه‌ی خودی و نظریه‌ی اسلامی تعلیم و تربیت نیست. لذا یکی از مؤلفه‌هایی که در این فرایند تحول باید دستخوش تحول بنیادین شود، مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی است.

سؤال این است که ما از آموزش و پرورش چه انتظاراتی را داریم که بخشی از آن انتظارات بتواند براساس مؤلفه‌ی برنامه‌ی درسی محقق شود؟ برنامه و محتوای تربیت کودکان و نوجوانان ما چیست؟ حدّ این برنامه‌ها کجاست؟

ما براساس آیه‌ی محکمه، قرآن و سنت باید نسل آینده را براساس مبانی اعتقادی و ایمانی تربیت کنیم و از برنامه‌ی درسی انتظار می‌رود که مبانی اعتقادی و ایمانی دانش‌آموزان را مستحکم کند. این که خداوند

براساس آیات محکمه سمت و عنوان معلمی را بر خود نهاده است؛ یعنی انتقال آیه‌ی محکمه از روش معلمی صورت می‌گیرد نه معجزه‌گری و نه کار خارق‌العاده.

تعلیم و تربیت امری تدریجی و سیوررتی است و در آن به شدن مکرّر توجه می‌شود. برنامه‌ی درسی باید به لوازم این نوع نگرش و تربیت توجه کند و به امر تدریج معتقد باشد. نکته‌ی دیگر این است که در کنار این آیه‌ی محکمه، «سنت قائمه»، تربیت انسان مورد توجه قرار گیرد. همان چیزی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برای انتقال آن خود را موظف به این مسئولیت دانسته است. آیه‌ی محکمه باید به صورت دوش به دوش همراه با سنت قائمه اتفاق بیفتد. یعنی ایمان و باور باید در اعضا و جوارح به صورت اخلاق و تربیت حاصل شوند. آنچه از تربیت یا آموزش پرورش مآل معلوم می‌شود ایمان و

انتظار بازده بهتر و بیش‌تر از این دستگاه به حق است هر چند که آموزش و پرورش موجود ما عملکردهای موفقی هم دارد

اعتقاد قلبی و باطنی معلم است.

آیات تکوینی نه به عنوان طبیعت محض، بلکه به عنوان خلقت و نشانه‌های خالق، ما را به

این صورت دامنه‌ی عمل وسیع می‌شود.

امروزه گفته می‌شود قرآن مهجور است و بعضی هامهجو ریت‌زدایی را در ترویج روان‌خوانی و روخوانی قرآن می‌دانند؛ در حالی که بخشی از راه‌حل آن است و بحث بیش‌تر و مهم‌تر بر سر مفهوم و حوزه‌ی عمل است.

آن‌چه من در این مجال تقدیم شما کردم، توجه دادن به این بود که اگر آیه‌ی «محکمه»، «سنت قائمه» و «فریضه‌ی عادل» در برنامه‌ی درسی بتواند تحقق پیدا کند؛ به یقین نسلی دین‌باور خواهیم داشت که اهل استنباط، رشد تدریجی و رو به کمال باشد و به نیازهای خود، زمان خود و فردای خود پاسخ خواهد داد. و در پایان تأکید می‌کنم که نظریه‌ی اسلامی تعلیم و تربیت فقط اختصاص به کشور خودمان ندارد بلکه برای همه‌ی آحاد بشری است.

که در برنامه‌ی درسی ملی در امر توجه به استعداد و توانایی، توجه به نیاز، توجه به روحیات و معنویات و توجه به حیات مادی و دنیوی پیگیری و دقت لازم را داشته باشیم و اگر براساس باور دینی و نظریه‌ی اسلامی تعلیم و تربیت به این معنا توجه داشته باشیم، به اسکلت‌بندی و استخوان‌بندی خوبی در برنامه خواهیم رسید. ما در این اسکلت‌بندی به حوزه‌ی فراغ بشری و الزامات آن باید توجه کنیم.

شما هر چیز را بخواهید آموزش دهید، باید با ایمان، باور و «آیه‌ی محکمه» و «سنت قائمه» و «فریضه‌ی عادل» انطباق داشته باشید. هر چیزی که مغایر با این سه اصل نباشد، غیر اسلامی نیست و اسلامی است. شما می‌توانید بازی‌های جدید، ورزش‌های جدید و فعالیت‌های بدنی جدیدی را طراحی کنید که اصولش با این سه اصل مغایرت نداشته باشد. در

اگر آیه‌ی محکمه، سنت قائمه و فریضه‌ی عادل در برنامه‌ی درسی بتواند تحقق پیدا کند، به یقین نسلی دین‌باور خواهیم داشت که اهل استنباط، رشد تدریجی و رو به کمال باشد و به نیازهای خود، زمان خود و فردای خود پاسخ خواهد داد.

آن مرجع رهنمون می‌کند و برنامه‌ی درسی یکی از منابع و مآخذش باید همین باشد.
براساس «آیات محکمه» و «سنت قائمه» بر ما واجب است